

Reactie

‘Concept Bodemenergieplan’

GEVRAAGD ADVIES AAN HET COLLEGE

Augustus 2023

De Adviesraad Energietransitie Rijswijk heeft op 24 april 2023 het verzoek ontvangen advies uit te brengen over het Concept Bodemenergieplan Rijswijk. Dit Bodemenergieplan is om sturing te geven in die gebieden van de gemeente Rijswijk waar de verwachte vraag naar warmte in de bodem groot zal zijn. De gebieden waar de nadruk op ligt zijn het Bogaard Stadscentrum en de Plaspoelpolder.

Met dit schrijven geven wij het college een aantal adviezen. Wij concentreren ons op de volgende onderwerpen:

- Gesloten bodemsystemen
- Voldoende en schoon water en een gezonde bodem
- Regels voor bodemenergiesystemen
- Geologische aspecten

Overwegende dat:

De ondergrond een essentiële rol speelt in de verduurzaming van ons energiesysteem omdat het water in de ondergrond een bron van energie is bij toepassingen zoals bodemenergie en geothermie en kan dienen voor de opslag van warmte. Ook als het gaat over (voldoende) schoon water en een gezonde bodem is de ondergrond mede leidend. Daarom wil het kabinet water en bodem sturend laten zijn bij beslissingen over de ruimtelijke inrichting van Nederland.

Alle toepassingen in de ondergrond vragen ruimte van de ondergrond omdat ze verschillende dimensies hebben, zich bevinden op verschillende dieptes met zowel lokale als regionale consequenties. Dit betekent dat wanneer gekozen wordt voor een bepaald gebruik van de ondergrond dat andere toekomstige toepassingen uitsluit. Niet alles kan gelijktijdig op één plek.

Gesloten bodemsystemen

In het Concept Bodemenergieplan Rijswijk wordt geen rekening gehouden met eventuele toekomstige toepassingen in de ondergrond anders dan bodemenergiesystemen. Hierdoor is niet inzichtelijk of dit gevolgen heeft voor andere, toekomstige duurzame toepassingen in de ondergrond. Voorbeelden hiervan zijn aardwarmte en hoge- en middentemperatuuropslag (hto en mto). Deze worden op dezelfde diepte en in dezelfde watervoerende lagen in de ondergrond gepland als de bodemenergiesystemen in dit plan of moeten daar juist doorheen naar nog diepere ondergrond.

Voldoende en schoon water en een gezonde bodem

In het Concept Bodemenergieplan Rijswijk wordt geen melding gemaakt van het landelijk beleid voor de waterhuishouding en de bodem. Dit landelijk beleid richt zich op de beheersing van de waterstanden en de bodem omdat deze onder meer gevolgen hebben voor onze drinkwatervoorziening en de stevigheid van de bodem. Laatstgenoemde heeft bijvoorbeeld invloed op de fundering van wegen en huizen. De (landelijke) beheersing van dit vraagstuk richt zich op de inrichting van ons land. Voor de gemeente zelf en voor partijen die in de toekomst een vergunning

voor zowel een open - of een gesloten bodemsysteem gaan aanvragen, is van belang te weten of dit landelijke beleid andere eisen stelt aan de vergunning dan de eisen die in dit plan worden genoemd.

Regels voor bodemenergiesystemen

In Nederland is het nog niet gangbaar dat een gemeente een vergunning verlangt voor een gesloten bodemenergiesysteem. De gemeente heeft hierbij overwogen dat zij inzicht wenst in de effecten van elk systeem afzonderlijk en van alle systemen gezamenlijk.

Rijswijk zal mogelijk de eerste gemeente zijn die dit gaat doen, wat eisen zal gaan stellen aan specifieke deskundigheid bij zowel de verstrekking van de vergunning als de handhaving daarop. Voor de beheersing van die informatievoorziening is de gemeente voornemens aanvullende voorwaarden (toetsingskader) op te stellen.

Wij merken op dat de aanvullende voorwaarden alleen gelden voor de bodemenergiesystemen in de Plaspoelpolder en het Bogaardstadscentrum, niet voor de andere wijken. Uit het voorliggende plan blijkt dat de reden hiervoor is dat de gemeente inschat dat aan aanvullende voorwaarden in andere wijken geen behoefte bestaat en dat (extra) regels investeringen onaantrekkelijk maakt.

Afsluitend op dit onderdeel; opzetten van een vergunningensysteem, de handhaving ervan en de informatievoorziening die daarbij hoort, zullen een beslag leggen op de financiële middelen. Uiteraard zal deze vergunning onderdeel gaan uitmaken van de legesverordening. Hierin staat onder meer het tarief dat een partij zal moeten betalen voor de aanvraag van de vergunning. Het concept bodemenergieplan bevat geen financiële paragraaf waaruit zou kunnen blijken dat de voorgenomen stelsel kostendekkend is.

Geologische aspecten

In hoofdstuk 4.2 wordt aangegeven dat voor de aanwijzing van bodemlagen waar bodemwater doorheen stroomt (zogenoemd 'watervoerend pakket') gebruik is gemaakt van de modellen REGIS en Geotop die op een website staan van TNO. Dit zijn echter regionale geologische modellen die niet altijd geschikt zijn voor lokale oplossingen.

Het plan richt zich nu, op basis van genoemde modellen, op het derde watervoerende pakket. Dat betekent dat gesloten systemen worden gelimiteerd tot 110 meter diepte. Hierdoor wordt interferentie met open systemen voorkomen. Echter, nadere lokale geologische kennis naast regionale kennis (REGIS en Geotop) kan uitwijzen dat binnen het derde watervoerende pakket mogelijkheden zijn om lokaal te variëren in de diepte, waarmee het systeem verder geoptimaliseerd kan worden. Voorts kan niet uitgesloten worden dat op nog grotere diepte (tot circa 500 meter) toepassingsmogelijkheden bestaan voor aardwarmte en warmteopslag. Om die reden is het wellicht verstandig om deze diepere toepassingen niet uit te sluiten in dit plan.

Adviesraad Energietransitie Rijswijk adviseert het College als volgt:

Gesloten bodemsystemen

Zorg dat ten behoeve van de ruimtelijke ordening van de ondergrond in Rijswijk, alle systemen met potentiële toepassing in Rijswijk, zoals open en gesloten bodemenergiesystemen, aardwarmte en warmteopslag een plaats krijgen in het Bodemenergieplan.

Voldoende en schoon water en een gezonde bodem

Onderbouw waarom in het concept Bodemenergieplan geen verband is gelegd met het landelijk beleid voor de waterhuishouding en de bodem.

Regels voor bodemenergiesystemen

Licht toe waarom een vergunningensysteem het beste systeem is voor het behalen van de doelen. En inventariseer of de gemeente over voldoende deskundigheid kan beschikken of kan inhuren om het vergunningenproces, inclusief de handhaving daarvan een goede invulling te geven. Om rechtsongelijkheid te voorkomen, adviseren wij daarnaast om te komen tot één regime voor de hele gemeente en niet alleen voor de gebieden Plaspoelpolder en het Bogaardstadscentrum. Voorts geven we in overweging het concept Bodemenergieplan te vervolmaken met (globale) financiële paragraaf.

Geologische aspecten

Laat aanvullend lokaal geologisch onderzoek naar zogeheten watervoerende pakketten. Mogelijk komt hieruit naar voren dat extra mogelijkheden ontstaan voor een optimalere warmtewinning.

Algemene leesbaarheid

Afsluitend nog het volgende: het Bodemenergieplan is een ons inziens zeer technisch stuk en moeilijk leesbaar voor niet-deskundigen. Omdat de doelgroep bestaat uit het college en de gemeenteraad, adviseren wij om de samenvatting in toegankelijker bewoording te formuleren. Dit waarborgt ook een goede basis voor besluitvorming door de Raad.